

KVAMSKOGEN

KVAMSKOGEN – EN VIKTIG DEL AV HARDANGER

HØRINGSdokument SJØKABELutredning SIMA-SAMNANGER

Innhold

INNLEDNING	3
FJELLOMRÅDET KVAMSKOGEN	3
OM KVAMSKOGEN:	3
ALTERNATIV 1.0 – OVER KVAMSKOGEN	4
DEFINISJON AV OMRÅDE	4
FRILUFTSVERDIER OG LANDSKAPSVERDIER - ANALYSER	4
DELTEMA FRILUFTSLIV.....	5
DELTEMA LANDSKAP	6
NATURVERDIER /BIOLOGISK MANGFOLD	8
BILDEDOKUMENTASJON	11
FRILUFTSVERDIER OG LANDSKAP	12
EKSISTERENDE KRAFTLINJER PÅ KVAMSKOGEN.....	15
SIMA-SAMNANGER OVER KVAMSKOGEN → TO 420 KV KRAFTLINJER.....	17
HØRINGSUTTALE TIL RAPPORTER FRA SJØKABELUTVALGENE:.....	22

INNLEDNING

Kvamskogen Vel vil i forbindelse med vår høringsuttale belyse betydningen av Kvamskogen som friluftsområde, og de konsekvenser kraftlinjen Sima-Samnanger vil utgjøre for dette fjellområde. Vi mener det er gitt et helt feil bilde av Kvamskogen. I en sak av dette omfang er det viktig at vurderingsgrunnlaget er basert på riktig kunnskap og informasjon.

Velforeningen som består av ca. 700 medlemmer, har i flere år jobbet aktivt for bevaring av dette friluft- og rekreasjonsområde, blant annet i samarbeid med Fylkesmannen i Hordaland. Vi har tidligere gitt uttale i alle høringsinstanser vedrørende Sima-Samnanger. Kvamskogen Vel mener at Kvamskogen må skjermes mot bygging av flere høyspentlinjer gjennom området.

FJELLOMRÅDET KVAMSKOGEN

OM KVAMSKOGEN:

Kvamskogen blir brukt både av hyttefolk og ikke minst av tusenar av turfolk i alle aldersgrupper som tar dagstur til Kvamskogen frå Bergensområdet.

Det er definert av Fylkesmannen i Hordaland og Hordaland fylkeskommune som et viktig regionalt friluftsområde og utfartsområdet for hele Bergensregionen. De legger vekt på at det skal bevares som et friluft- og rekreasjonsområde.

- Kvamskogen er svært populært for dagsutfart fra Bergen by, vinterstid.
- Det er det nærmeste snøsikre fjellområdet til Bergensregionen.
- Det er ikke uvanlig med 10.000 turgåere her en fin vinterdag, og heller ikke uvanlig med 20.000 turgåere en påskedag.
- Svært mange barnefamilier bruker området.
- Mange skoler fra Bergen har sine skiutfletter her, idrettslag har hytter her, m.m.
- Kvamskogen er eit unikt turområde som blir brukt hele året.
- Det er flotte, sammenhengende og særpregede naturområder på Kvamskogen

Det er et av de eldste hytteområder i landet. Området har utviklet seg med basis i turtradisjoner vinterstid. I dag er det ca. 2000 hytter som er konsentrert nede langs riksveien på begge sider. Like bak hyttefeltene ligger de åpne, lett tilgjengelige turområdene. Disse blir igjen omkranset av bratte fjellpartier. I disse lette småkuperte turområdene går det tusenvis av mennesker på ski. *Terrenget passer for alle aldersgrupper og brukergrupper. Svært mange har sine gode friluftsopplevelser her.*

ALTERNATIV 1.0 – OVER KVAMSKOGEN

- Dette turterrenget er det som berøres av kraftlinjen Sima-Samnanger.
- De mest brukte og lettest tilgjengelige turområdene til felles glede for alle brukerne av dette naturområdet blir rasert av en kraftgate.
- Gjennom disse turområdene vil det gå to 420 KV kraftlinjer. Mauranger-Samnanger og Sima-Samnanger.

Ingen steder langs den konsesjonsgitte traseen kommer kraftlinjen så nært innpå friluftslivet til tusenvis av mennesker, og da spesielt mange barn. Turgåere får nærkontakt med 1000KV både i forhold til den visuelle opplevelsen og støy.

DEFINISJON AV OMRÅDE

Kvamskogen er først og fremst et turområde, med ca. 50 km preparerte turløyper. Disse går i hovedsak nært den planlagte linjen. Der er tre relativt korte skitrek, noe også vedlagt kart viser. Utredninger i regi av Statnett som beskriver Kvamskogen med 19 skitrek som om det i hovedsak er et alpinområde er direkte misvisende. Her virker det som om Statnett ønsker å skape et bilde av at landskapsverdien er lav på grunn av mange tekniske inngrep. Kvamskogen defineres som fjellplatået innenfor Kvam Herad sine grenser. Det omfattes **ikke** av Eikedalen skisenter som ligger lavere og i en trang sidedal, i Samnanger kommune.

FRILUFTSVERDIER OG LANDSKAPSVERDIER - ANALYSER

I påfølgende vil vi fokusere på sørsiden av riksveien for fjellområde Kvamskogen, der kraftlinjen er planlagt.

I 2002 ble det av Norconsult utarbeidet en grønnstrukturanalyse for Kvamskogen. Hordaland Fylkeskommune og Fylkesmannen i Hordaland, miljøvernveddelingen tok initiativ til utarbeidelsen av analysen. Bakgrunnen var rullering av kommunedelplan.

Grønnstrukturanalyse Fase 1 ble utarbeidet på grunnlag av eksisterende dokumentasjon. Den har tre deltema: Biologisk mangfold, Landskap og Friluftsliv.

Grønnstrukturanalyse Fase 2, NNI-Rapport nr.108 er en utdyping av naturverdier og naturtyper basert på feltarbeid. Den er utarbeidet av Norsk Naturinformasjon.

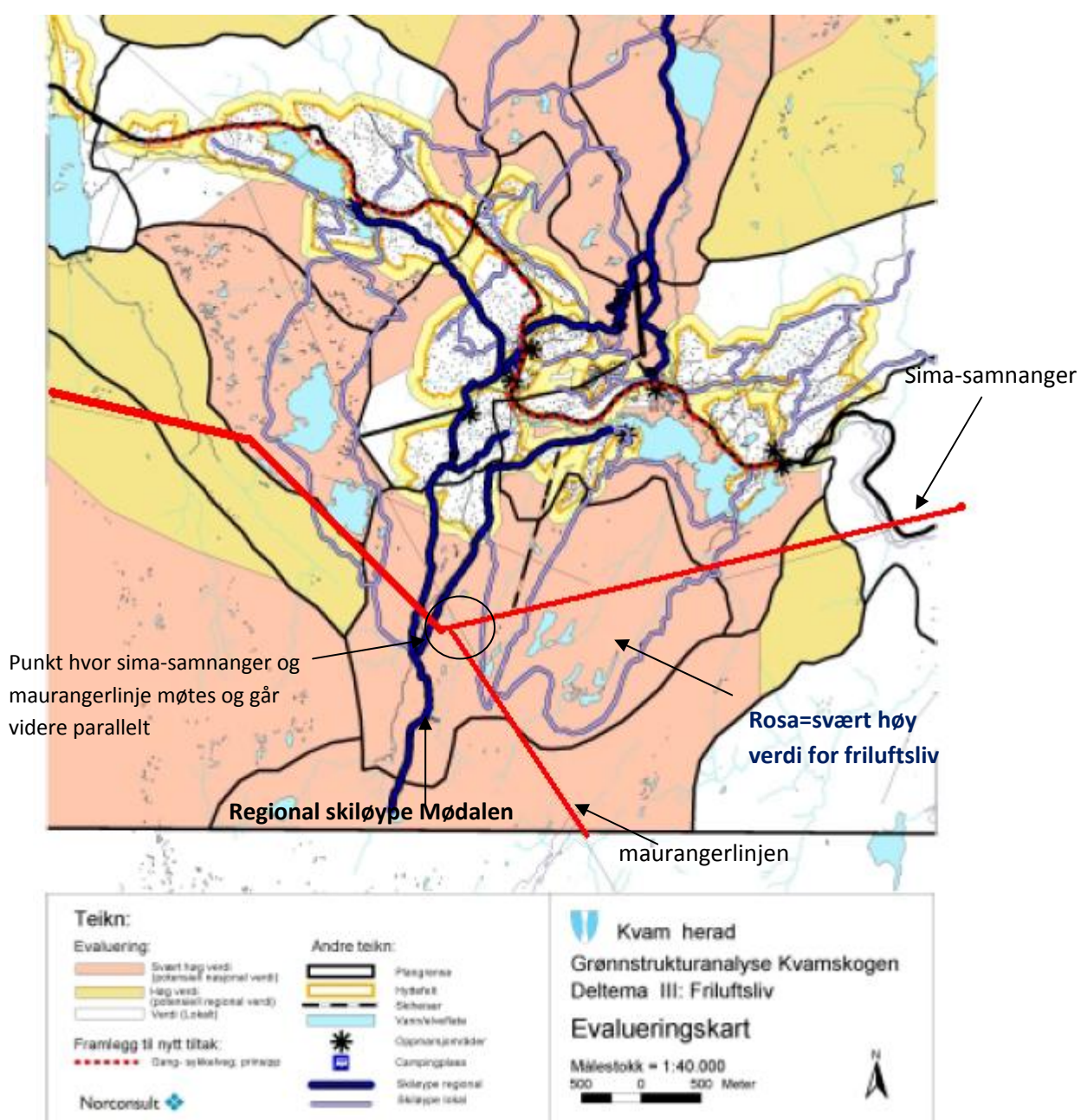
Disse rapportene er svært viktig, gir et godt og dokumentert bilde på Kvamskogen. Rapportene vedlegges.

DELTEMA FRILUFTSLIV

De mest tradisjonelle og brukte turområdene ligger på sørsiden av riksveien. Terrenget her er småkupert og lett tilgjengelig. Spesielt er turene til Mødalen, Såta, Fossdalsvann/Fossdalssetrene og Breidarusti, kjent for svært mange mennesker. Analysene underbygger at disse turområdene er svært viktige.

I deltema friluftsliv fra grønnstrukturanalysen er det utarbeidet et evalueringskart for friluftsliv. Kartet viser at områdene rundt traseen for Sima-Samnanger er definert med svært høye friluftsverdier (nasjonalt nivå). Dette er områdene med rosa farge.

Figur under viser kartet med traseen for Sima-Samnanger og Mauranger-Samnanger, inntegnet over Kvamskogen. Fra Mødalen går de parallelt.

DELTEMA LANDSKAP

Under omgivelserverdi på side 38 i rapport skriver Norconsult: I eit rekreasjonsområde som Kvamskogen vert vurderinger av kvalitetar for friluftsliv og landskap særst tett vevd saman. Dette understreker hvor viktig det visuelle landskapsinntrykket er for friluftsopplevelsen.

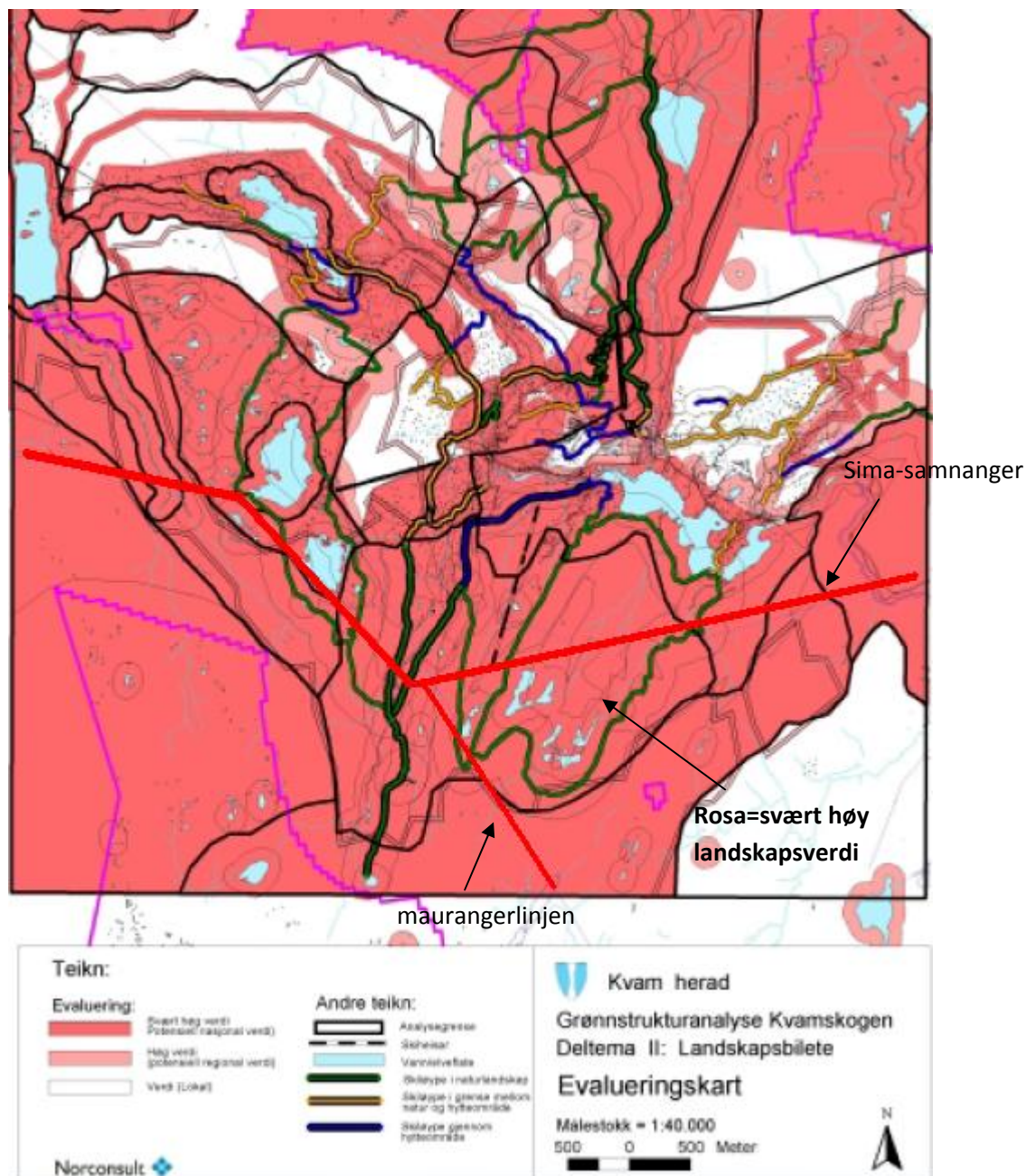
På side 39 i analysen fremheves de områder som har høy landskapsverdi. Listen er vist under. **Områdene 3, 4, 5 og 6 er peker seg ut med svært høy landskapsverdi. Dette er områder som blir direkte berørt av Sima-Samnanger.**

Dei områda som peikar seg ut med særst høg eller høg landskapsverdi er:

1. Dalområdet Teigen – Eikedalsvatnet
2. Torsdalen
3. **Fjellmassivet Bjørnahnovi – Høganovi – Tveitakvitingen**
4. **Lågare fjellområde Breidarusti – Fagrafjellet**
5. **Måvotsheii aust om Tordalen**
6. **”Løparen” Fossdalsvatn – Mødalen – Husaleiti – Tverrdalen - Svartabergi**
7. Svinadalen
8. **Skeiskvannadalen**
9. Fjellmassivet Reinane – Skeisheii – Byrkjefjellet
10. Kvamsseter – Jonshøgdi aust for Eikedalsvatnet
11. **Steiskvannadalen**
12. Fjellmassivet Botnanuten
13. Furedalen – Kvinnhovda (delar)
14. Longvotni – Kvernaskogen (delar)
15. Tokagjelet

I deltema landskap fra grønnstrukturanalysen er det utarbeidet et evalueringskart for landskapsverdier. Kartet viser at områdene rundt traseen for Sima-Samanger er definert med svært høye verdier.

Figur under viser kartet med traseen for Sima-Samnanger og Mauranger-Samnanger, inntegnet over Kvamskogen. Fra Mørdalen går de parallelt.

NATURVERDIER /BIOLOGISK MANGFOLD

I grønnstrukturanalysen fase 1 for Kvamskogen var det som tidligere nevnt et deltema for natur/biologisk mangfold. Fase 1(april 2002) var basert på eksisterende dokumentasjon.

I sammendrag på side 8 står det:

Med utgangspunkt i relativt lite konkret kunnskap om både naturtypers forekomst (jfr DN's Håndbok 13) og artsforekomster er det et klart behov for kartlegging av både flora og fauna dersom hensyn skal kunne tas til viktige naturforekomster i det videre planarbeid med utvidet hyttebygging på Kvamskogen.

Vår konklusjon er at for endelig å kunne avklare ikke utbygde områders funksjon og verdi for biologisk mangfold og vilt (naturtyper, flora og fauna), må det gjennomføres en Fase II kartlegging av utvalgte delområder og utvalgte artsgrupper. Utarbeidelse av en Grønt Plan for Kvamskogen bør derfor vurderes.

Det står også i sammendraget:

Særtrekk ved Kvamskogen er et omfattende system av myrer knyttet både til vann og vassdrag, men også til et kompleks av bakkemyrer, både med og uten tresetting. Utforming av landskapet og et spesielt nedbørsrikt klima har lagt til grunn for utvikling av slike myrsystemer.

Det konkluderes i fase 1(NNI rapport nr. 84) med at det må utføres kartlegging av viktige naturtyper og at der er viktige særtrekk ved naturen på Kvamskogen. **Dette står i sterk kontrast til fagutredningen for biologisk mangfold i regi av Statnett som omtrent ikke berører Kvamskogen i sitt arbeid.** Utredningen dokumenterer overhodet ikke feltarbeid for dette fjellområdet. De finner det tydeligvis ikke interessant med verken myrer eller andre forhold.

Det ble utarbeidet en fase 2 analyse, NNI-rapport nr.108 basert på feltarbeid. Denne er utført av NNI, ved biolog Arnold Håland og var ferdig utarbeidet oktober 2003. Fagutredningen for biologisk mangfold(utført 2006) i regi av Statnett, skriver i sin innledning at utredningen i hovedsak er basert på eksisterende dokumentasjon. **Allikevel er ikke NNI-rapport nr.108 brukt for Kvamskogen. Dette er en av de nyeste rapporter basert på feltarbeid som er utført langs hele lufttraseen.**

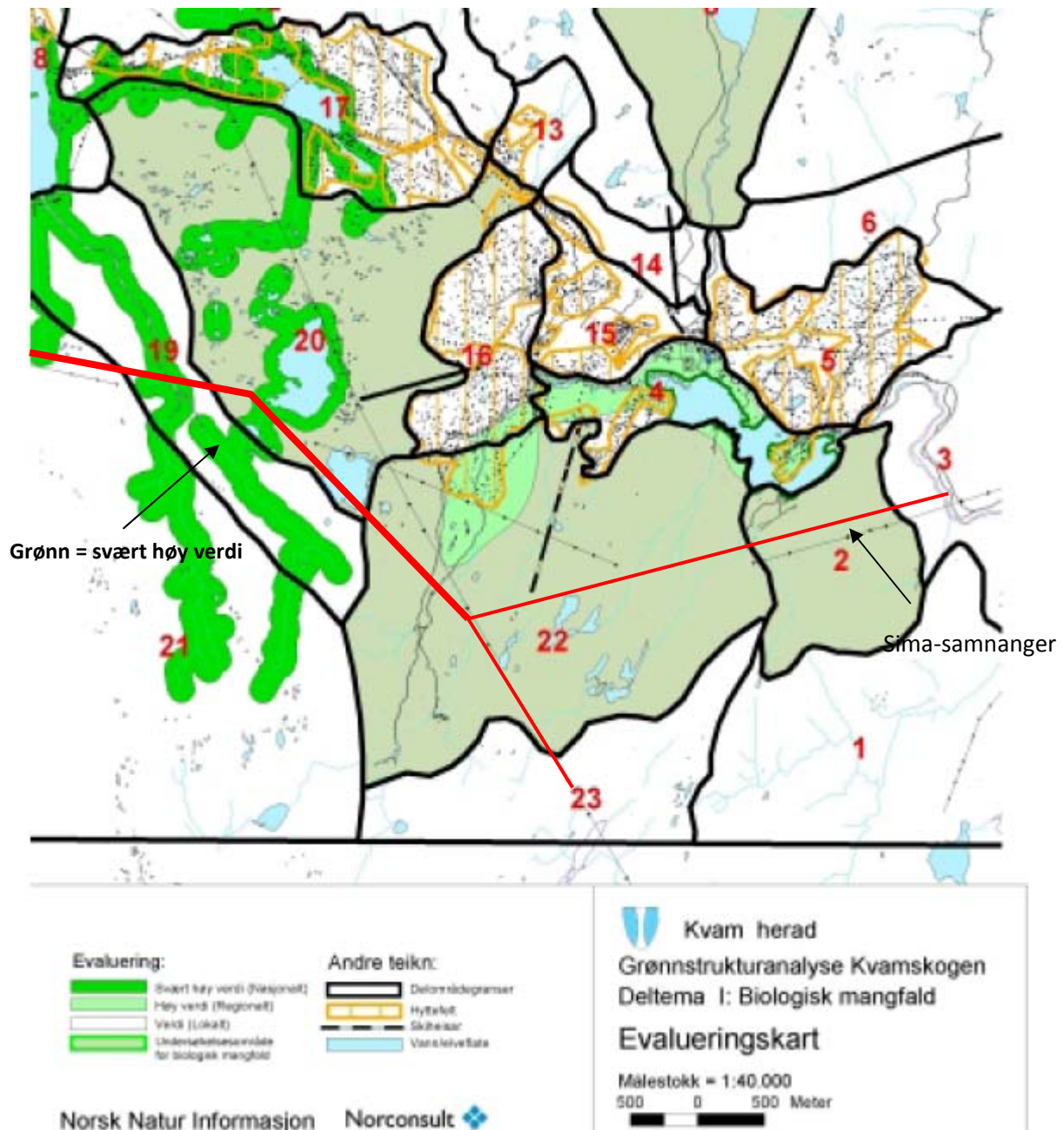
På hvilket grunnlag kan fagutredningen i regi av Statnett konkludere med hensyn til naturverdier/biologisk mangfold for fjellområde Kvamskogen?

Allerede på grunnlag av grønnstrukturanalyse fase 1 ble sone 20(Måvotsheii) og **sone22**(Mødalen-Gåsabotn) vurdert som viktige basert på store sammenhengende naturområder med mye innslag av myrsystemer og våtmark. **Sone 20** utgjør også næsonen til det **vernede vassdraget Eikjedalselvi** og området har funksjon for blant annet orrfugl.

Disse to sonene ble anbefalt utredet videre og var med i fase 2 analysen (NNI rapport nr.108). Sima-Samnanger går gjennom begge disse sonene.

Evalueringsskartet for deltema biologisk mangfold er vist under. Kartet viser områdene som er definert med svært høy verdi (nasjonalt) og viser sone 20 og 22 som anbefalt undersøkelsesområdet.

Vi viser under deler av sammendrag for fase 2 analysen, NNI-rapport nr.108:

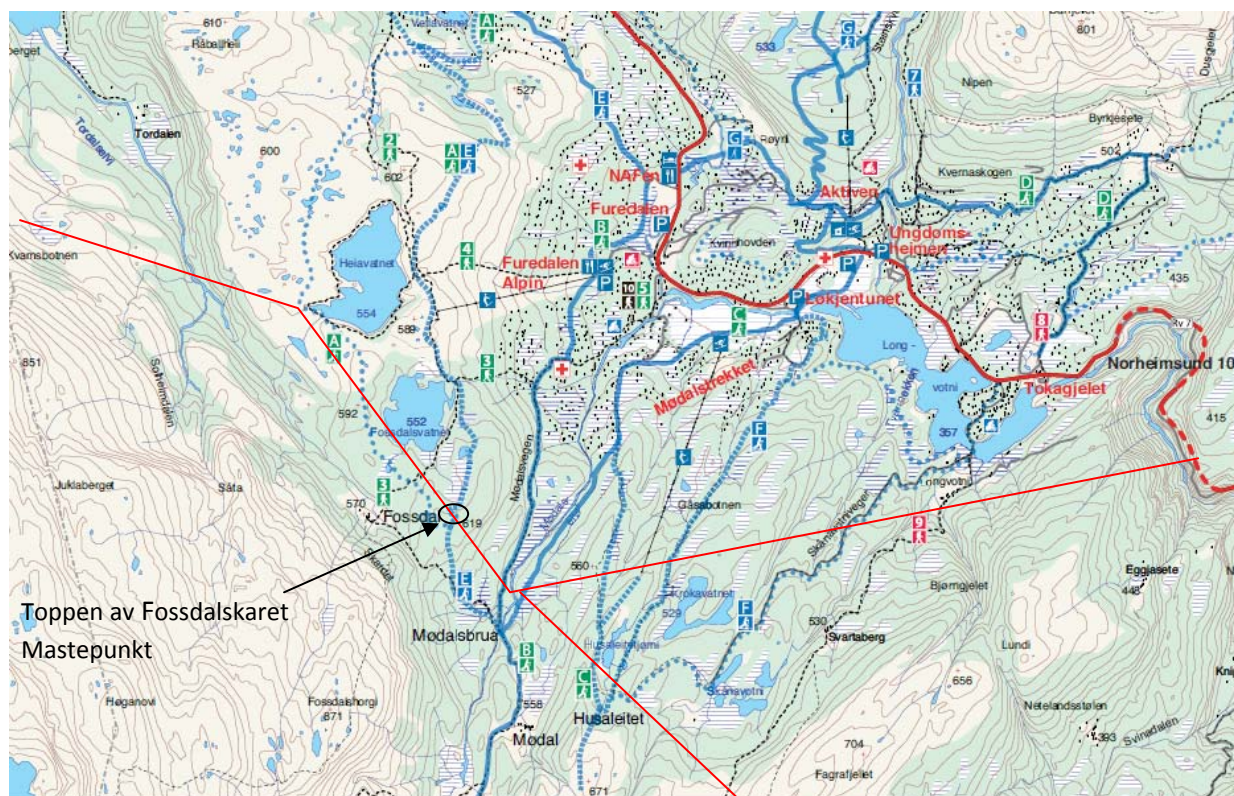
Denne rapporten utdyper forekomster av naturtyper og artsforekomster i 4 utvalgte soner på Kvamskogen (4 av 23 som hele planområdet er inndelt i). Alle sonene er gjennomgått sommeren 2003 og der er innhentet informasjon om naturtyper (forekomst og tilstand) og en del artsforekomster av fugler og karplanter. Disse 4 sonene representerer de største sammenhengende arealer under skoggrensen/i skoggrensen som ennå ikke er vesentlig påvirket av inngrep og med få eller ingen hytter (finnes stølsområder i drift i Steinskvanndalen og Skeiskvanndalen). Områdene har ennå mange intakte myrer/myrsystem, en naturtype som er et karakterdrag ved Kvamskogen og som gjør Kvamskogen til et regionalt viktige naturområde. Vi har i tillegg påvist Rødlistede fuglearter i tilknyttet noen av områdene samt flere arter som er fåtallig eller på Kvamskogen ved sin vestlige utbredelsesgrense.

Vår anbefaling er at arbeides mot å sikre disse delområdene/sonene mot en videre utbygging. Det er viktig for det biologiske mangfoldet og som funksjonsområder for viltet, men også som viktige rekreative arealer for både de som allerede er etablert med hytter på Kvamskogen (over 1500) og for friluftslivet ellers.

Når det gjelder de resterende områder så finnes det i flere av delområdene ikke ubetydelig arealer med naturlandskap som ikke er påvirket av utbygging. I en videre utnyttning av disse er det viktig at det gjøres planmessig med fokus på grøntstruktur og barrierevirkninger. Det kan ivaretaes ved en helhetlig planlegging sone for sone eller ved at hver enkelt utbyggingsplan nøye vurderes av naturfaglig kompetente personer for vedtak gjøres.

BILDEDOKUMENTASJON

I denne delen vises bilder med tilhørende tekst for å dokumentere og underbygge både analyser og beskrivelser. Vi har lagt inn et kart under for å vise stedsnavn. Dette for lettere å kunne relatere bilder/tekst til områdene. Kartet viser også de preparerte skiløypene i området (alle fra blå stiplet til heltrukket blå).

FRILUFTSVERDIER OG LANDSKAP

Påfølgende bilder viser det småkuperte, lett tilgjengelige turterrenget bak hyttfeltene hvor traseen kommer. Det viser hvor åpent landskapet er. Disse turområdene er svært verdifulle for alle brukergrupper, da det lenger bak er meget bratt og krevende terreng.

Bildene under viser noe av de bratte fjellpartiene som begrenser det åpne, lette turterrenget. Man ser her Fossdalshorgi – Høganovi, bak Fossdalsområde. **Disse fjellområdene er større uberørte områder i.h.t INON kart.** Dette gir et sammenhengende, variert og flott naturlandskap.

I det lette, åpne turterrenget hvor traseen er planlagt, er det et uttall av løyper. Hovedløypene er preparerte. Her går tusenvis av mennesker på ski og har **sin** flotte friluftsopplevelse.

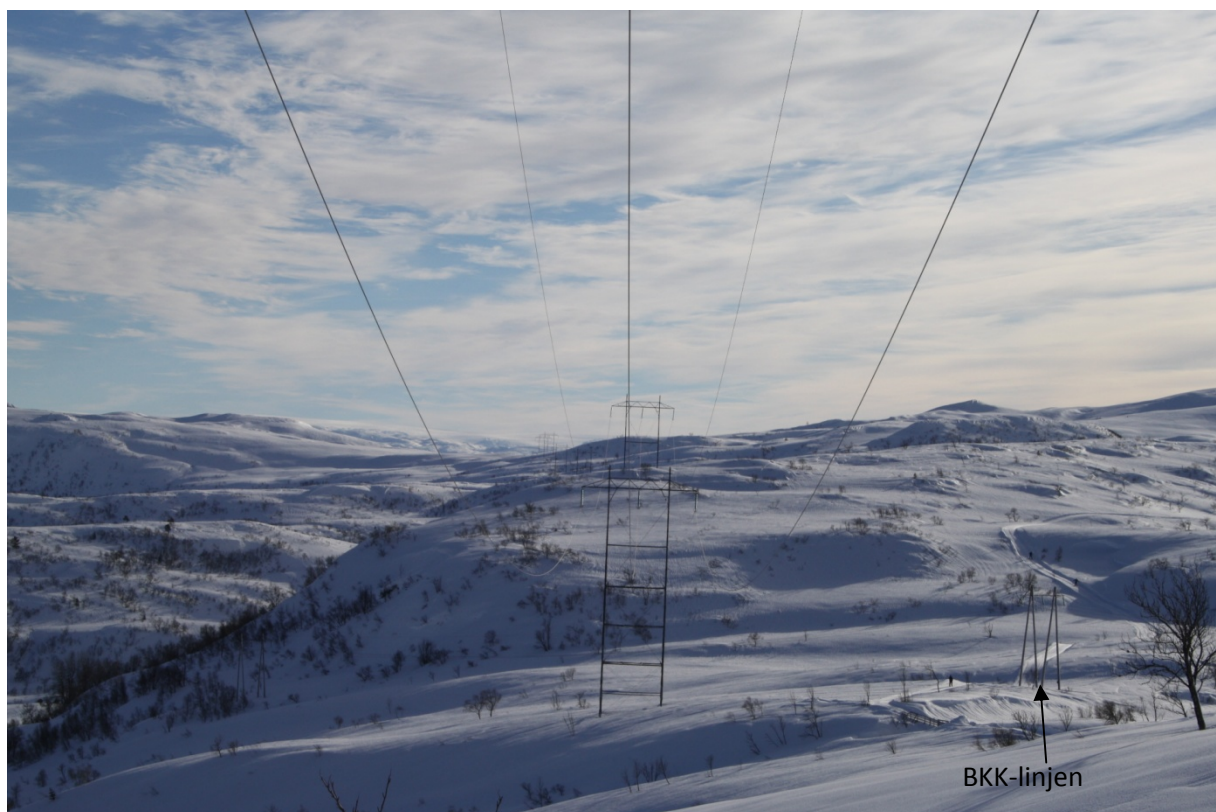

EKSISTERENDE KRAFTLINJER PÅ KVAMSKOGEN

Det går to kraftlinjer over Kvamskogen i dag. Maurangerlinjen på 300 KV og BKK linjen som er 132 KV(på trestolper). Dagens kraftlinje fra Mauranger til Samnanger utgjør allerede et **betydelig** inngrep over store deler av Kvamskogen. Linjen gikk opprinnelig til Evanger. Den ble anlagt i luftlinje for over **30** år siden, rett gjennom flotte, uberørte, lett tilgjengelige turområder. **Anno 2010/2011 ville man antatt at det hadde vært en utvikling både teknologisk og i verdivurderingen av friluft- og naturopplevelser.** Men Statnett /staten neglisjerer friluftsverdiene for tusenvis av mennesker i Bergensregionen og velger den billigste og letteste løsning, som er Sima-Samnanger alternativ 1.0 i luftspenn.

Statnett gir inntrykk av at det er allerede flere eksisterende inngrep i områdene for traseen. Dette er ikke riktig. Som alle bildene også viser er det Statnett og BKK sine kraftlinjer som utgjør dagens inngrep i disse viktige turområdene, og da spesielt Maurangerlinjen. Der er ikke andre inngrep som påvirker friluftsopplevelsen.

Bildet under viser Maurangerlinjen over Fossdalsområdet og videre mot Breidarusti. Man ser hvor fremtredende den er i dette åpne landskapet. Bildet viser også hvor mye mer beskjedent dagens BKK linje på trestolper griper inn i landskapet, i forhold til Maurangerlinjen.

Bildet viser Maurangerlinjen ved en av hovedløypene som går til Breidarusti.

Bildet under viser Maurangerlinjen når den fortsetter gjennom det flotte turterrenget mot Fagrafjell.

SIMA-SAMNANGER OVER KVAMSKOGEN -> TO 420 KV KRAFTLINJER

Bildet under viser dagens Mauranger linje ved Heiavann /Fossdalsvann, og neste bilde hvordan det vil se ut med **to linjer** i dette åpne terrenget som er rundt vannene. De nye mastene vil bli enda større.

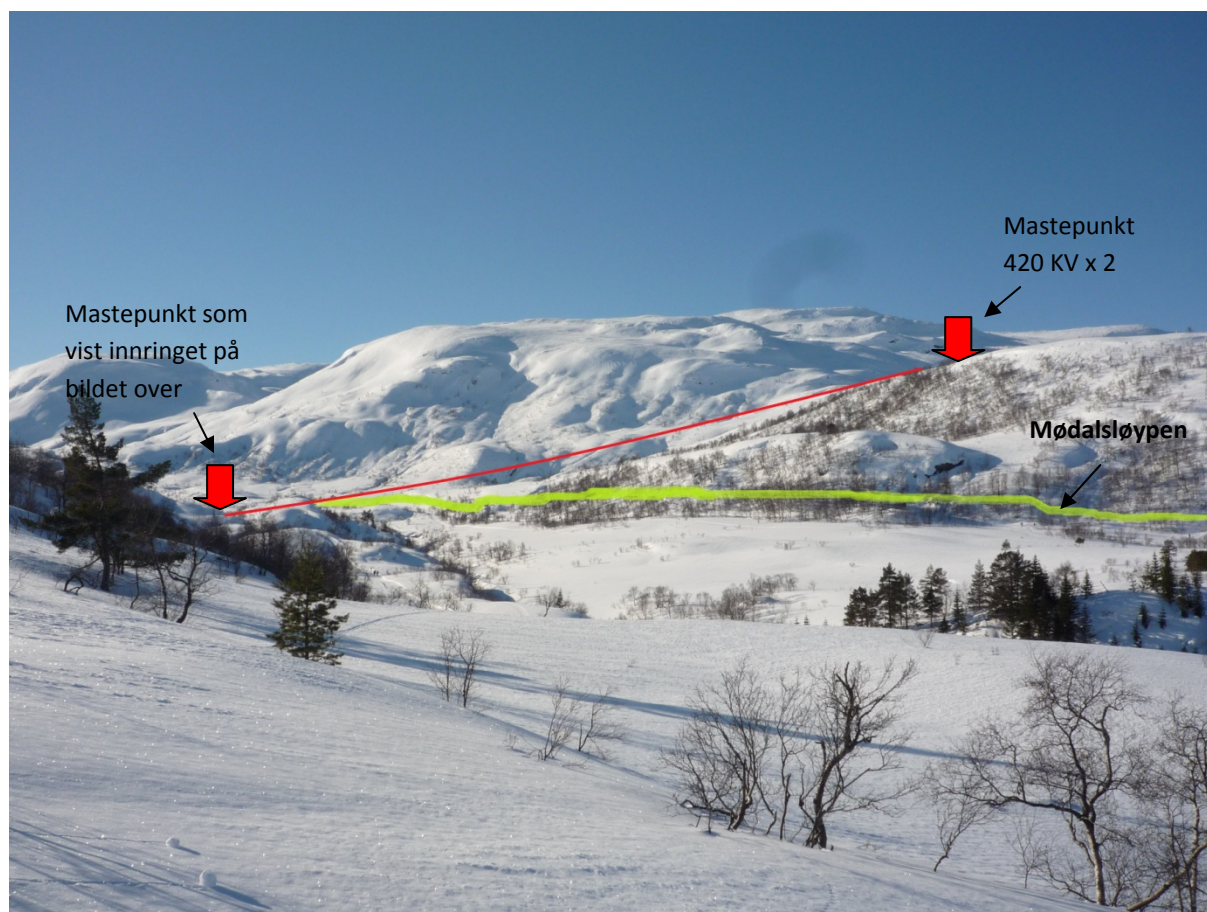
De to bildene under viser hvordan det blir når to 420 KV kraftlinjer skal anlegges i dette turområdet fra toppen av Fossdalsskaret og ned mot Fossdalsvann. Mastene kommer der de er inntegnet, ved toppen av Fossdalsskaret.

På bildene under vises område rundt Fossdalsskaret fra Mødalssiden, og hvordan det blir når to 420 KV kraftlinjer legges inn her. Dette området er svært populært som turmål for barnefamilier.

Bildet under er tatt fra Mødalsløypen, en av de mest benyttede skiløyper i landet. I avmerket ring skal Muranger møte Sima linjen. Her skal det da anlegges tre stor master. Som bildet viser går det også en preparert skiløype like foran. Nederst vises Mødalsløypen og linjestrekket over.

Bildet under er tatt i Mødalsløypen. Over dette punktet kommer det da etter planen **minimum 14 ledninger**. Bildet viser mot sør, Såta i horisonten.

HØRINGSUTTALE TIL RAPPORTER FRA SJØKABELUTVALGENE:

Rapportene både fra utvalg 3 og utvalg 4 fra sjøkabelutredningen konkluderer med at forsyningsbehovet for Bergen ikke er prekær de nærmeste 10 årene med visse forutsetninger, som at linjen Modalen-Mongstad-Kollsnes er på plass innen relativt kort tid. Vi mener derved at regjeringen må endre vedtaket om bygging av Sima-Samnanger i alternativ 1.0. Det er nå tid til å gjøre nye vurderinger av de ulike alternativer i samråd med berørte kommuner.

Kvamskogen Vel mener at Kvamskogen må skjermes mot bygging av flere høyspentlinjer.

Vi har aktivt støttet alternativet med sjøkabel til Norheimsund og videreføring av linjen til Samnanger i tunnel under Kvamskogen. En kombinasjon av bil- og kabeltunnel under Kvamskogen ville være et godt miljøprosjekt ved at en av Vestlandets største utfartssteder blir skånet for sterkt økende trafikk, og ved at all tungtrafikken hadde sluppet å ta seg over Kvamskogen på 450 m.o.h. Tunnelen ville økt tilgjengeligheten mellom Hardanger og Bergen. Veien opp Tokagjelet og over Kvamskogen er til dels dårlig og trenger utbedring. I h. t. vegkontoret er tunnelene i Tokagjelet ikke tilpasset dagens trafikk og bør erstattes med en ny og lang tunnel. Med en ferdigstilt Jondalstunnel må en forvente at trafikken fra Hardanger mot Bergen vil øke. Bedre veier vil da før eller siden tvinge seg frem.

Regjeringen har anledning til å realisere en fremtidsrettet miljøinvestering ved å legge både Sima-Samnanger og en oppgradert Mauranger-Samnanger i en krafttunnel under Kvamskogen.

Dagens konsesjonsgitte alternativ som er luftspenn langs trase 1.0 er det dårligste valget, både for Kvamskogen og store deler av Hardanger.

Lufttraseen i alternativ 1.0 er langt mer synlig og berører langt flere mennesker langs traseen enn alternative traseer for luftspenn som svinger opp i fjellene fra Hardangerfjorden tidligere og går til Samnanger nord for Fugløyfjell.

Alternativ 1.0 er den lufttraseen som berører friluftslivet til flest mennesker

Rapport fra utvalg 4:

Den gjør en sammenlikning av de forskjellige luftspennalternativer basert på tidligere fagutredninger.

I utredning for friluftsliv refereres det m.h.t alternativ 1.0: "I forhold til konsekvenser er spesielt strekningen over Kvamskogen konfliktfull. Kvamskogen peker seg ut som det området som har flest brukere og aktiviteter, spesielt om vinteren. Nærheten til Bergen og Norheimsund er viktig, og det meldes om opp til 20- til 30.000 dagsbesøkende."

I utredning for reiseliv og turisme(NINA rapport) kommer 1.0 ut som det luftspenn alternativet med størst negative konsekvenser. Kvamskogen er også en viktig del av turismen og inntektgrunnlaget i Hardanger.

KONKLUSJON:

Dersom det blir luftspenn for strekket Sima-Samnanger viser rapportene til de fire utvalg med all tydelighet at det er tid til ny konsesjonsbehandling for alternative traseer.

Hvis det står mellom de to lufttraseene alternativ 1.0 og 3.0 er det uakseptabelt at alternativ 1.0 blir valgt på bakgrunn av de fakta vi har belyst.

Ved valg av alt. 3.0 kan kulturlandskapet langs store deler av Hardanger og Bergens regionen sitt største utfartssted, Kvamskogen skånes. Ulempene ved valg av et justert alt. 3.0 er mindre enn ved alt.1.0.

Vi gir vår tilslutning til vedtaket i Kvam Herad(FSK-007/11) som vurderer ulempene ved omsøkt trase som så store at dersom luftspenn allikevel blir valgt ber de regjeringen velge et justert alternativ 3.0. Hardangerrådet støtter også dette syn i sitt vedtak til høringsuttale.

Bergen, 21.02.2011

Erik Bjerring Hansen

Styreleder i Kvamkogen Vel